

משרד החינוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ו ן ב י פ ר ש ת ה ש ב י ר ע
בעריכת גחמה ליבוביץ שנת העשרים וחמש

קרח (ושכ"ו)

פרק ט"ז, פסוק ט"ו

סו אל תפן אל מנחתם לא המור אחד מהם בשאתי.

א. רש"י: ד"ה אל תפן אל מנחתם

לפי פשוטו הקסרות שהם מקריבים לפניך מחו, אל תפן אליה, ומדרשו יודע אני, שיש להם חלק בתמיד צבור, אף חלקם לא יקובל לפניך לרצון, תניחו ולא האש ולא תאכלנו.

רמב"ן: ד"ה אל תפן אל מנחתם

(אחרי חביאו דברי רש"י דלעיל) ואינו נכון בעיני שיחיה על הקסרת, לפי שעל דתו ואבירם הוא אומר כן, שחרה לו על דבריהם, והם לא היו בתוך העדה הגוועים להקסיר קסרת.

אבל פשוטו, כי בעבור שהיו אלה רוצים בכהונה להקריב קרבן, אמר משה: אל תפן אל מנחתם - אל תפן אל קרבן שיקריבו לפניך ואל תפילה שיתפללו לך, כי כל הקרבנות, גם התפילה, יקראו "מנחה" בכחוב, וגם אמר אונקלוס "קרובנהון" - איזה קרבן שיקריבו אליך.

ספרנו ד"ה אל תפן אל מנחתם

אל תפן אל שום מין קרבן שיקריבו לכפר עליהם, על הפך (שמואל א' כ"ו י"ט): "ירח מנחה", וזה כי אינו טוחל על עלבוני ואין לטחול להם בלעדי זה, כאמרם (מסכת יומא) "עברות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה חברו". וכן ירמיהו אמר (פרק י"ה) "אל תכפר על עונם וחטאתם מלפניך אל תמחי כי כרו שוחה ללכדני זכור עמדי לפניך לדבר עליהם טובה". (שים לב ספורנו צרף כאן חלקי פסוקים כ, כ"ב, כ"ג והביאם שלא לפי סדרם - כ"ג, כ"ב, כ"א).

1) מה קשה למפרשים אלה בפסוקנו?

אא 2) כידוע אין רש"י מביא גם פשט וגם דרש בפרושו לד"ה

האחד, אלא אם כן לא מצא שאחד מיישב את הקשי במלואו. הסבר מהי חולשת הפשט שאלצה אותו להביא גם את הדרש, ומאי חולשת הדרש שאלצה אותו להקדים לו את הפשט?

א 3) מפרשי רש"י משתדלים להסיר את תלונות הרמב"ן מעל רש"י. באיזה אופן אפשר להגן על פרושו של רש"י נגד התקפתו של הרמב"ן?

4) מה ההבדל בין פירושו של רש"י לפי פשוטו ובין פירושו הרמב"ן?

5) לשם מה מביא הרמב"ן את ת"א, מה הסיוע הנתיח בתרגום לפרושו?

6) האם קרוב ספורנו בפרושו יותר לאחד מפרושי רש"י או לפירושו הרמב"ן או בחר לו דרך שלישית?

א 7) מה ההבדל בין הבנת ספורנו את הכוונה של "מנחתם" דבין רש"י בהבנתו את הכוונה הזו?

8) במה מטייעים הפסוקים מירמיהו לפרוש ספורנו, הלא לא מדובר בהם על מנחה וקרבן?

9) מי משלשח המפרשים הנ"ל יכול למצוא סעד לדברנו בהקשר?

ב. אל תפן אל מנחתם

רלב"ג: אושוב טאין זה בקשה משה, כי זה בלי ספק לא היה צריך לזאת הבקשה, כי הם היו עושים כנגד ה' ית' ואין ספק, שהוא לא יפנה אל מנחתם.

ולזה ידמה שיחיה ענינו כמו (איוב ט' ל"ב) "זכור מלחמה אל תוסף", שאינו בקשה אך הוא ספורו הענין; וכזה אמר משה: הנה אין ספק שאתה אל תפן אל מנחתם, כי לא עשיתי להם שום דבר שיחיה להם בעבורו מקום להתרעם על שררותם...

- 1) כמה שרבה הרלב"ג משלשם הפרושים שחבאנו בשאלה הקודמת?
- 2) מהו הקפי שחבאנו לפרש כאשר פירש?
- 3) כמה משיית האשוק מאיוב לפרוש? (ראב"ע שח: ד"ה שים עליו כפידו אם חוכל, ואלו עמים זנו, לא פוסיק עוד להלחם בו כי לא חחיה).
- 4) מהי חולמת פירושו של הרלב"ג?

ג. אל חפן אל סנחם
 ראב"ע... ודנו ואמרו היו אנשים גדולים וחכמים מנהו קודם זה הסעמה, וזה סקט
 "אל חפן אל סנחם, ונחם אלי כי לא נשאתי תלוד אחר מהם, ופירוש נשאתי
 ששכתי טשא עליו.

- 1) מהו הקפי שרצה ליישב?
- 2) א. השרה לדבריו ראב"ע בראשיה ר' י"ח ד"ה והקיסמותי את בריחתי.
 מהי הדרך המפורטת שבה הוא חולד בשני המקומות לשוב הקפי?

 שאלות במעמקי המקרא העורך: סיכאל פרלמן.

א) בסדר טז, כב ויפלו על-פניהם ויאמרו אל אלקי הרוחת לכל-בשר
 האיש אהר יחטא ופל כל-העדה הקצף.
 וס"י - האיש אחר הוא החטא ואחז על כל-העדה הקצף. אמר הקב"ה יפה אמרת אבי ירדע
 ומודיע כי חטא ופי לא חטא.

רו"ח (הינדנהיים) בפירושו "הבנת-המקרא" על רש"י דצרכו שהח"א של "האיש" איבנה
 לחימה שאילו כן, היחה ראוייה להקצר פחה כסו "האיש כסרני יברח" (בהמיה
 ר', יא) אך היא ליויעה והתייחס היא "ועל כל-העדה הקצף" - ריש מקומות
 שחחטר ה"א התייחס כסו "יכרו עליו חברים" (איוב מ, ל) ... כי מתנועות
 המדבר וקדיצותיו ורטיזותיו יובן הפנין על בירורו, כי אחר כוונת הלב
 הן הן חברים... וכמו שאז"ל "מפי סופרים ולא מפי ספרים" מפני שדברים
 שבתל-פה בעמידה במקום ההפסקה ובחזמה במקום הסימור ובחזוק הדבור
 דברפירו וברטיזות ובקליצות סתמיהה ושאלה והגדה ויחול דפחד ותחיבה...
 ואפשר שיעזר המדבר בתנועות עיניו ובבוחור ובכל ואשו זכידיו...

ובשארית הזאת אשר בשארה אל לשרצנו הברורה ימצאו ענינים דקים ועמוקים
 בסבצו בח חבין הענינים ולהיותם במקום המעשים ההם שהם פנים בפנים והם
 הפעמים אשר יקרא המקרא מפנין בהם מקום ההפסק והספור והפריד מקום
 השאלה מן החשובה. ככתוב בכוזלי סאמר שני ס' ע"ב...

- 1) איך יש לערש את הפסוק לפי רש"י?
- 2) מה הפקודי פעמי המקרא המיוחדים לדעת רו"ח?

ב) יז, כח ויאמר ה' אל-משה השב גח-טח אחרן לפני העדות למשטרת לאות לבני-מרי
 ותכל תלונתם פעלי ולא יפתו.

בטרא הוריות יב, א' הניא משבגנו ארון בגזזה צנצנת חפן ומקלו של אחרון. מנה"מ?
 אחר ר' אלעזר: אחיה משמרת משמרת סאבצנת חפן (ראח שקות טז, לג... והנח
 אותו לפני ה' למשטרת לזרחיכם).

שד"ל
 בכתב יד על קלף מצאתי: למשטרת לאות בני-מרי (בסדר מקסים: ספחא מונח
 אחנחחא) ובכורן.

פלבי"ס
 חשב את-מטה אחרן לפני העדות, וזה משני פעמים:

א) למשטרת להיות ציון אל אחרון עבכו שהיא ושכנס שהמטה סורה עליו יהיה
 חמיד לפני העדות שומרי משטרת ה' ועבודתו.

ב) שיהיה לאות לבני-מרי שלא יחלקו עוד על הכהונה, כי בא האות והמופת
 על הכהונה וחלוקה...

lege Mithras Stab wieder Zerstuck vor das Kruzis, Zur חירט
Aufbewahrung als Wahrzeichen für Männer des Ringherums.
Die Mithras Stabchen Zerstuck vor die Vorgegenwartigung Zur בנגר
Vorwahl, der Widerstandigen Part für einem Zeichen...

- 1) כמה דעות שונות חוגגו בני הפרושים והמחבמים?
- 2) אילו דעות נחתישבים עם פיסוק הסעמים?
- 3) לאיזו דעה מסייגים החתמים בשמות מ"ז, ל"ג (וגם ל"ב)?